

Suvekundel RÄNNUTEDEL

5. (Reisimälestusi Tšehhoslovakiast)

M. Piirimaa

Meie õõbimispaigaks oli üliõpilaste ühiselamu Kolej Budeč, mille ees nii hommikul kui ka õhtul oli palju tegemist tšehhi nooremal generatsioonil. Lai tegevusväli avanes seal filatelistidel, tikutooside kogujail ning neil, kes olid huvitatud mitmesugustest märkidest. Peale meie viibis Kolej Budeči katuse all noori Bulgaariast, Poolast, Prantsusmaalt, Ameerika Ühendriikidest jm. Juhtus sedagi, et mõne meie märgi vastu tunti erakordset huvi (nii nagu ka meie endi suhtes võis alati märgata). Ja siis tuli juba vahele astuda, kui vanemad poisid kippusid nooremate üle «jõupoliitikat» rakendada. Kõige paremini aitas muidugi kannatanu lohutamine veelgi kenama märgi või tikutoosiga.

Suure mausoleumi on rahvas püstitanud oma kangelastele, kelle nimed on kuldtähtedega raiutud nii mausoleumi seintesse kui ka ajalukku. Klement Gottwald, Julius Fučík, Antonín Zapotocký, Olbrachť jt. — nende auks, mälestu-

seks nende suurtest tegudest püstitati see grandioosne ehitus. Hauavaikususes vahetub auvalve Klement Gottwaldi sarkofaagi juures, mille läbipaistva kristalli all puhkab uue Tšehhoslovakkia silmapaistva riigitegelase keha.

Esimese Nõukogude lahingumasinatankikolonnist, mis takistas hitlerlastel tegemast maatasa Praha kvartaleid, paigutasid tänulikud prahalased pjedestaalile. Tuletagu see igavesti meelde Tšehhoslovakkia ja Nõukogude rahvaste sõprust, mida kinnitasid verega Praha vabastamisel langenud 50 000 Nõukogude armee sõdurit. Tšehhi armee ajaloost, tšehhi ja nõukogude sõjameeste ühisest võitlustest hitlerlike hordide vastu pajatavad Tšehhoslovakkia Armeemuuseumi arvukad eksponaadid. Tummad, kuid suure tähendusega väljapanekud, mis sunnivad kõiki külastajaid meelde tuletama sõnu: «Inimesed, ma armastan teid! Olge valvsad!» Veel tuleb inimkonnal pingutada jõudu, et aheldada revanšistid. Tšehhi ega ükski teine rahvas pole unustanud, missuguse

maa anastamisega algas verine Teine maailmasõda...

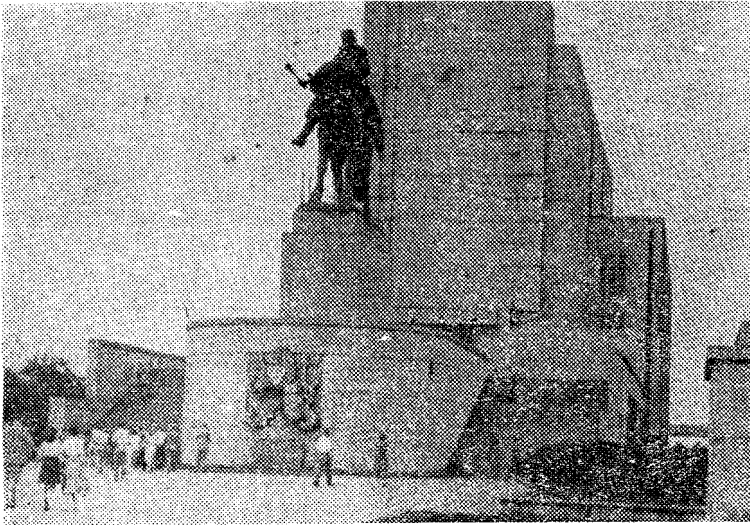
Töele au andes peab tunnistama, et Praha kaubandustöölised on leidnud uusi ja huvitavaid töövoorme. Südalinnas, Vaclavi väljaku ääres, asub «Pruutide kauplus». Muidugi ei müüda seal abellumisealisid naiskodanikke, vaid noormees (või ka keskealine meeskodanik) leiab kõik, mida ta vajab oma armastatu jaoks, olgu siis vajalik ese siloonist või mõnest muust moodsast materjalist (mille eest nii mõnigi meie «moedaam» on valmis ära andma pool elu ja veidi peale sellegi).

Suurimas universaalkaupluses «Bílá Labut» («Valge Luik») puuduvad letid sellises tähenduses, nagu meie neid oleme harjunud mõistma. Neid asendavad standid, mis paiknevad kogu müügisaalis ning mille vahel liiguvad ostjad, valides oma käega vajaliku kauba, olgu see kristallkauss või saabas, taskulamp või televiisor. Müüja hooleks jääb vaid esemete pakkimine ning tšeki kirjutamine.

Tšehhoslovakkia klaasist ja kristallist on palju kirjutatud ning neid palju kiidetud. Nüüd oli võimalik neid näha ja isiklikult veenduda, et kirjamehed polnud vähevalt antud juhu üle pakkunud. Kausid, serviisid, klaasid, vaasid on tõesti nägusad, maitsekad ja, mis turistidele eriti tähtis, suhteliselt odavad.

Väga iseloomustav Tšehhoslovakkiale on ka see, et kaubandusorganisatsioonid ei kasuta plaani täitmiseks Rakvere «roheline konna» taolisi ettevõtteid. «Putkakaubandust» selle sõna halvemas mõttes ei olnud vähemalt neis paigus, kus meil õnnestus viibida.

Eeskujuga võiks pakkuda meie vastava ala töötajatele selline komme, nagu seda on sissepääs restorani pääsmetega. Tundus, et sõna «restoran» on seal omandanud teise tähenduse kui meil. Prahas mõeldakse restorani all

Suvekuudel rännuteedel

(2. lk. järg)

Laagris vaheldusid «lühikesed» ja «pikad» päevad. «Lühikestel» päevadel tutvusime laagri lähedal asuvate Tatra mägede kauni looduse, võimsate kaljude ja koskede-ga, mis peale meie olid kohale meelitanud tuhandeid turiste paljudest välisriikidest. Käisime ka Tatra rahvuspargis, kus vabas looduses olevad metskitsed julgevad «poseerida» paari-kolme meetri kaugusel seisvale fotograafile. Veidike imelik oli lugeda silti, mis hoiatas ringiluisivate karude eest. Igatahes hoidusime pärast seda grupis hästi kokku, nii et juhul polnud vähemalt seekord vaja meie pärast oma häälepaelu pingutada. «Pikad» päevad kulusid matkadeks kauge-male, ronimiseks mäetippudele, tungimiseks igilume ja pilvede valdkonda.

Lomnicki Štit oma 2643 meetri-ga — kõrguselt teine mäetipp Tatra mägedes — oli kõige kõrgem

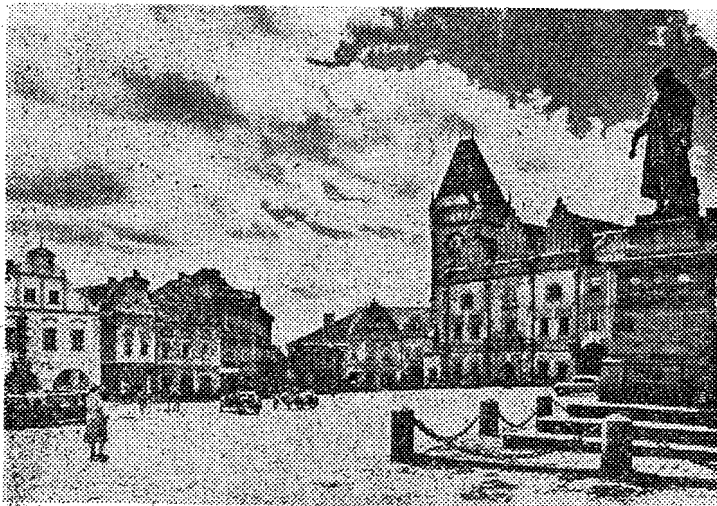
punkt Tšehhoslovakkia pinnal, ku-hu meie turismigrupp jõudis (ma-dalaim oli teatavasti 140 m allpool maapinda). Tõsi küll, viimased 970 m sõitsime üles köisraudteega, kus vaade kõikuvalt vagunikeselt all haigutavatele kuristikel — kutsus vahelihase piirkonnas esile veid-ralt oõnsa tunde. Ei saanud isegi laulda: «Kui siit pilve piirilt alla vaatad...», sest pilved olid val-gete tortidena või halli suitsuloo-rina kuskil allpool.

Otskui vihane peltusele, et jõudsimme mäetipule mitte õigete mägironijate kombel, vaid tehnika abil, mängis ilmataat meilegi vin-gerpussi. Algul kattis pilvevaip kõrgelt avaneva kaasakiskuva va-ate Tatra mägede ahelikule, siis haaras niiske uduloor meidki oma embusesse. Tagatipuks kostitas pilv meid rahega, mille terad suu-ruse ja kaalu poolest võisid jul-gesti võistelda pähklitega. Sellise «pommitamise» eest pidid katmata peadega turistid katuse alla peitu

pugema. Ja see polnud veel kõik. Nagu mägede võimsuse täielikuks demonstreerimiseks laskus äikes-torm õökses isegi alla orgu, meie telklaagrisse. Selle tagajärjel pidi hommikul paari nõrgema telgi «meeskond» ümberpaisatud peavar-ju alt kápuli välja ronima.

Kiiresti möõdus tosin päeva, mis olid meile ette nähtud tutvumiseks Tšehhoslovakkia-ga. Juba laskusi-me alla Kõrg-Tatra mägedest, alustades tagasiteed kodumaale. Poprad v Tatry — jaam, kus tšehhi keelt on väga vähe kuulda, sest jaamaruumid ning perroon on täi-detud välismaistest turistidest, kes on tulnud nautima mägede ilu, mis jättis unustamatud muljed meilegi. Turiste võis näha igas va-nuses, alustades auväärsetest hal-lipäistest daamidest, kes ei pea paljuku tervet päeva kestvat jalg-simatka rasketel mägitteedel, ja lõ-petades eelkoolialiste lastega, kes koos oma vanematega ületavad vapralt mäekurusid.

Veidike kurb oli lahkuda uutest sõpradest, kuid aadressid ja roh-kearvulised fotod aitavad meeles pidada nii inimesi, kellega kohtusi-me, kui ka nende kodumaad. Lah-kusime Tšehhoslovakkia-st kindla veendumusega selle maa kiires arengus, olles rõõmsad tema suu-rte edusammude üle. Nii tšehhi rah-vas ise kui ka meie ei kahtle sel-les, et kunagi ei kordu päevad, millal massiliste nälgasuremiste vältimiseks tuli vaestele töö and-miseks lasta ehitada Brno «nälja-müür», et kunagi enam ei rõhu Tšehhoslovakkia pinda võõra anas-taja raske saabas, et sotsialismi-leeri maad sammuvad pidurdama-tult progressi teed.

Vaade Tabori raekojale. Esiplaanil Jan Žižka mälestussammas.